

Työeläkelaitoksille

TRAKTORIYRITTÄJIEN ELÄKETURVA

1

Johdanto

Metsätyötä tekevien traktoriyrittäjien eläketurva on järjestetty lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (LEL) mukaisesti erityissäännöksellä (LEL 1 a §).

LEL 1 a § 2 momentin mukaan sellainen henkilö, joka olematta työsopimussuhteessa tekee rahana maksettavaa korvausta vastaan toiselle metsätyötä tai asetuksella säädettävää muuta työtä LEL:n piiriin kuuluvalla työalalla käyttäen traktoria tai sen voimalla toimivaa muuta konetta, on velvollinen kustantamaan itselleen ja tällaisessa työssä käyttämälleen apulaiselle, joka ei ole työsopimussuhteessa, LEL:n mukaisen vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläketurvan.

Vuonna 1969 traktoriyrittäjien eläketurvaa järjestettäessä traktorimpiesten työoikeudellinen asema oli epäselvä. Omalla maataloustraktorilla toiselle tehtävässä metsätyössä nähtiin työsuhteessa tehtävälle työlle ominaisia piirteitä. Traktorimpiesten metsätyöt olivat lyhytaikaisia, siksi suunnitteilla olleita yrittäjäeläkejärjestelmiä ei pidetty heille sopivina. Näistä syistä LEL-eläketurvaa pidettiin traktorimiehille parhaiten soveltuvana.

LEL-eläkejärjestelmän voimassaoloaikana metsäkoneyrittäminen on muuttunut ratkaisevasti. Metsäkoneyritysten koneiden koko ja teho ovat kasvaneet, konekanta on monipuolistunut, yrityksiä on muutettu yhden yrittäjän toiminimistä yhtymiksi tai yhtiöksi, vieraan työvoiman käyttö on lisääntynyt ja työketju on laajentunut monimuotoisemmaksi. Alan kehitys on johtanut siihen, että traktorimiehiä on pidettävä tyypillisinä yrittäjinä. Sen vuoksi LEL 1 a §:n erityisjärjestely ei enää ole tarpeellinen.

Lakiosasto
Neuvonta- ja valvontaosasto

30.9.1992

Nykyisen eläkejärjestelyn ongelmana on pidetty sitä, että yrittäjän vieraan työvoiman määrää ei ole voitu kaikin osin ottaa huomioon LEL-työtulossa. Lisäksi yrittäjien eläkejärjestelmien mukaisen yksilöllisyyden ja joustavuuden toteuttaminen LEL:n 1 a §:n mukaisessa järjestelmässä on osoittautunut hankalaksi.

Traktoriyrittäjät ovat myös eri asemassa kuin muut yrittäjät vakuutusmaksun osalta. LEL-yrittäjältä peritään vakuutusmaksu, vaikka eläketurvaa ei LEL-alarajan alittamisen vuoksi synny. LEL-yrittäjien maksuprosentit ovat yleensä olleet korkeammat kuin muiden yrittäjien. Heillä ei myöskään ole ollut mahdollisuutta YEL:n tai MYEL:n mukaisiin alennuksiin.

Edellä kerrotuista syistä LEL:n mukainen traktoriyrittäjien eläkejärjestely lakkautetaan 1.1.1993 alkaen, ja samalla myös lopetetaan traktoriyrittäjien eläketurvan järjestäminen LEL Työeläkekassassa.

Traktoriyrittäjät vakuutetaan yrittäjien eläkelakien mukaan ja LEL 1 a § kumotaan 1.1.1993 alkaen.

Se, minkä eläkelain piiriin traktoriyrittäjä kuuluu, ratkaistaan MYEL:n ja YEL:n välillä, kuten muutoinkin, noudattamalla lähtökohtaisesti verotuksessa tehtyä ratkaisua.

Eläkejärjestelyn muutos koskee noin 6 500 traktoriyrittäjää.

2 Metsäalan työntekijät

LEL:n 1 a §:n 1 momentissa säädetään myös työsuhteessa tehdystä traktorityöstä. Säännöksen mukaan LEL:a sovelletaan, jos traktorin tai siihen verrattavan muun koneen omistaja tai haltija on tehnyt työsopimuksen määrätyn työn suorittamisesta sanottua konetta käyttäen LEL-työalalla. Tämä maataloustraktoriyrittäjien työsuhdeongelmiin liittynyt säännös on sittemmin käynyt tarpeettomaksi. Metsätyössä työskentelevät työntekijät kuuluvat jo LEL:n 1 §:n mukaan LEL:n piiriin. Säännöksen kumoaminen ei siis muuta työsuhteessa metsätyötä tekevien traktorimiesten asemaa.

3 LEL-yrittäjä YEL:iin

Suurin osa LEL 1 a §:n piiriin kuuluneista traktoriyrittäjistä siirtyy YEL:n alaisuuteen. YEL:n ja MYEL:n soveltaminen ratkaistaan käytännössä verotuksen

Lakiosasto
Neuvonta- ja valvontaosasto

30.9.1992

perusteella, kuten muussakin yrittäjätoiminnassa. Yrittäjä, jonka yritystoimintaa verotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) mukaan, kuuluu yleensä YEL:n piiriin. Jos traktoriyritystoimintaan sovelletaan maatalatalouden tuloverolakia (543/67), yritystoiminta kuuluu MYEL:n piiriin.

Eroa metsätraktorin ja maataloustraktorin välillä ei enää tehdä, vaan raja YEL:n ja MYEL:n välillä ratkeaa verotuksen mukaan. Käytännössä metsätraktoriyrittäjät tosin yleensä kuuluvat YEL:n piiriin ja maataloustraktoriyrittäjät MYEL:n piiriin.

YEL-vakuuttamisvelvollisuus alkaa 1.1.1993. LEL:n piiristä siirtyvillä yrittäjillä on kuitenkin kuusi kuukautta aikaa järjestää eläketurvansa yrittäjien eläkejärjestelmien mukaan. Jos yritystoiminta alkaa lainmuutoksen voimaantulon jälkeen, yrittäjän tulee ottaa vakuutus heti, kun YEL:n edellytykset täyttyvät.

Traktoriyrittäjä voi valita, missä vakuutusyhtiössä YEL-vakuutuksensa ottaa. Hän voi järjestää YEL-vakuutuksensa myös sellaisessa YEL-toimintaa harjoittavassa eläkekassassa, joka toimii yrittäjän toimialalla.

Yrittäjän työtulo

Eläketurvakeskus antaa syksyn 1992 aikana ohjeet siitä, kuinka LEL 1 a §:n piiriin kuuluvien traktoriyrittäjien YEL-työtulo määräytyy 31.12.1992 jälkeen.

4

LEL-yrittäjä MYEL:iin

MYEL:n piiriin traktoriyrittäjistä kuuluvat ne, joilla jo ennestään on MYEL-vakuutus ja joiden traktoriyrittäjien YEL-työtuloa verotetaan maatalouden sivuelinkeinotulona. Näiden maatalousyrittäjien on tarkistettava MYEL-työtulonsa.

Traktoriyrittäjien MYEL-vakuutuksen hoitaa Mela.

5

LEL-eläketurva 1.1.1993 saakka

Laki tulee voimaan 1.1.1993, kuitenkin siten, että LEL 1 a §:n 2 momenttia sovelletaan sen piiriin kuuluneen henkilön eläketurvaan lainmuutosten voimaantuloon saakka. Traktoriyrittäjille 31.12.1992 men-

Lakiosasto
Neuvonta- ja valvontaosasto

30.9.1992

nessä karttuneesta eläketurvasta vastaa LEL Työeläkekassa.

6
Siirtymäsäännökset

Siirtymäsäännökset koskevat niitä yrittäjiä, joiden yritystoiminta jatkuu lain voimaantulohetkellä.

Minimikesto

Laskettaessa YEL:n tai MYEL:n mukaista neljän kuukauden yrittäjätoiminnan vähimmäiskesto otetaan huomioon myös välittömästi ennen yrittäjäjärjestelmään siirtymistä yhdenjaksoisesti jatkunut LEL:n 1 a §:n piiriin kuulunut toiminta.

6 kk

LEL:n piiristä siirtyvän yrittäjän on järjestettävä eläketurvansa yrittäjien eläkejärjestelmien mukaan kuuden kuukauden kuluessa LEL 1 a §:n kumoamisesta.

Työtulon tarkistus 1 vuosi taannehtivasti

Jos traktoriyrittäjä on harjoittanut YEL- tai MYEL-toimintaa jo ennen lainmuutosta, hänen on tarkistettava työtulonsa. Työtulo voidaan siirtymävaiheessa tarkistaa vuoden ajalta takautuvasti eli 1.1.1993 alkaen. Takautuva työtulon tarkistamismahdollisuus koskee vain niitä traktoriyrittäjiä, jotka siirtyvät lainmuutoksen vuoksi LEL:n piiristä yrittäjien eläkejärjestelmien piiriin.

Aloittavan yrittäjän vakuutusmaksualennus

Vakuutusmaksualennus koskee muutoksen voimaantulon jälkeen toimintansa aloittavia traktoriyrittäjiä. LEL 1 a §:n piiristä YEL:n alaisuuteen siirtyvää yrittäjää ei pidetä vakuutusmaksualennukseen oikeutettuna aloittavana yrittäjänä.

Jos traktoriyrittäjä on aikaisemmin kuulunut LEL 1 a §:n piiriin, mutta yrittäjätoiminnassa on selvä katkos lain voimaantullessa, traktoriyrittäjä voi saada YEL:n piiriin tullessaan aloittavan yrittäjän vakuutusmaksualennuksen. Edellytyksenä on, että traktoriyrittäjä on YEL-toiminnan alkaessa alle 43-vuotias.

7
Tiedottaminen

Eläketurvakeskus tiedottaa LEL 1 a §:n piirissä oleville traktoriyrittäjille lainmuutoksesta ja heidän velvollisuudestaan ottaa YEL- tai MYEL-vakuutus kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta lukien.

Lakiosasto
Neuvonta- ja valvontaosasto

30.9.1992

Traktoriyrittäjille ilmoitetaan myös, että heidät voidaan pakkovakuuttaa yrittäjien eläkejärjestelmien mukaisesti, jos he eivät itse ota vakuutusta.

Lainmuutoksesta tiedotetaan myös niille traktoriyrittäjille, joiden työtulot jäävät alle YEL-tulo-
rajan ja samalla heille kerrotaan YEL:n mukaisesta vapaaehtoisesta vakuutuksesta.

Eläkejärjestelyn muutoksesta tiedotetaan myös niille traktorityön teettäjille, jotka ovat tilittäneet eläkevakuutusmaksuja viime aikoina LEL Työeläkekassalle.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen
Pentti Koivisto